

ಅಡ್ಡಾಣಿಗೆ ಸಂದ ಭಾರತೆ ರತ್ನ ಗೌರವ

ಭಾರತದ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮುತ್ತಿಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ವೈಜ್ಯಾ ವೈಕೆದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಅಧಿಕೃತ ವೈಜ್ಯಾ ಲಿಪಿ

ନ ଶ୍ରୀକୃତକଂଠାଭରଣ ଶରୀରସଂଘାତସଂଭୋତ୍ତମାତ୍ମା
ଦିଦ୍ୟପୁରୁତାଙ୍ଗ ଗଂଗାଧର ପୁରହରଭାଇକ୍ଷେ ଚଂଚଳାଫ୍ଲେ।
ପୃତ୍ତକୁସାମି କାମାଂତକ ନିଖିଳମୁଖୀଧାର ଏଲ୍ଲିଏଣ୍
ଭକ୍ତିଗ୍ରୂହିତ ପୈମି ପନ୍ଥାପୁରଦରସ ଏରାପାକ ରକ୍ତପୁଦ୍ନେୟ,
(ହିଂଦୀଯିରଶନ ରଗଳୀ)

ಹಂಪಿ ನಾಡಿನ ಮಹಾತ್ಮಪುರೋಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನೆಲೆ. ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಯ ಅಳಿದೆವ ಪೈಪ್ ವಿರಚನೆಗೆ ಒಂದೆಂಬೇ ಹಂಪಿನ ಕ್ಷಾಶಿ

ಅಧಿದ್ಯವ ಪಂಪ ವರೂಪಾಕ್ಷ. ಇಂದೂರಂತ್ಯೇ ಹಂಪಿಯ ಹಾಗೂ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮುಜ್ಜ್ವದ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮ ವರೂಪಾಕ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಬರೆಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಆಳಲಿ ಅದರ ಅಧಿಕಾರ ಮಾತ್ರ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಆಗಿತ್ತು. ಹೀಗಾಗಿಯೇ ಹರಿಹರ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೈಟಿಟ್ಟಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಗಳಿಗಳನ್ನು ಬರದಿದ್ದಾನೆ. ಹರಿಹರನು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಕೆವಿ ತಾನು ಕೇವಲ ಲಿಪಿಕಾರನೆಂಬ ಭಾವದಿಂದ ರಗಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಬಂದ ವಿಜಯನಗರದ ಸಂಗಮ ವಂಶದ ಅರಸರುಗಳು ಸಹ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಅರಸ, ನಾವು ಅವನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಂದು ರಾಜ್ಯ ಆಳಿದವರು. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಎಂದೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರ ಹೀಗಾಗಿ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದ ಜಗತ್ತಿನ ಏಕೈಕ ಸಾಮುಜ್ಜವೆಂದರೆ ಅದು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮುಜ್ಜ್ವತ್ಯಃ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮುಜ್ಜ್ವಕ್ಷಿಂತ ಮೊದಲೇ ಹರಿಹರ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದವ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಗಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ರಗಳೆ ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದವ ಹಂಪಿಯ ಹರಿಹರ. ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ನನ್ನ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾ ರಗಳಿಗಳನ್ನು ಬರದ ಅಶ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಕೆವಿ. ಈ ಮಹಾಖಂಡ ಹರಿಹರ ಕೆವಿಯ ಪುರಿತು ಒಂದು ಪರಿಚಯಾತ್ಮಕ ಲೇಖನ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನನ್ನು
ಮೂರು ವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಹಂಪಿಯ
ಹರಿಹರನೆಂದು. ಎರಡು ರಗಳೇ ಕವಿ ಎಂದು ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯುದು
ಭಕ್ತಿ ಕವಿ ಅಂತ. ರಗಳಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಹಲವು ಆಯಾಮಗಳಿವೆ.
ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು ಭಾಷೆ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಥಾ
ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ವಿಭಿನ್ನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ
ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಹೊಳೆ, ವೆಂಡೀಸ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾವ್ಯ
ರಚನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನು ಕನ್ನಡ
ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಶಿವನ ಸ್ತುತಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶಿವಶರಣರ ಜರಿತ್ತೇ ಮಾತ್ರ
ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹರಿಹರನ ದೇಹದ್ದ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ
ಶರಣರ ಜರಿತ್ತೇಯನ್ನು ದಾವಿಲೆ ಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹರಿಹರನ
ರೂಪದಲ್ಲಿ ಶಿವ ಭೂಮಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಎಂಬ ಭಾವನೆ, ನಂಬಿಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ
ಇದೆ. ಪುರಾತನರ, ಶರಣರ ಜರಿತ್ತೇಯನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದವ ಹರಿಹರ.
ಕಾವ್ಯಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯ ತಂತ್ರದ
ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ ಹರಿಹರ
ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ಹರಿಹರನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿದ್ದ
ಚಂಪೂ, ವಚನಗಳಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ರಗಳ ತಂತ್ರವನ್ನು ಹರಿಹರ ತನ್ನ
ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ. ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟ ಅದರಲ್ಲಿ
ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ಚಂಪೂ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದ್ದ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹರಿಹರ
ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ. ವಸ್ತು ಭಾಷೆ ಶೈಲಿ ತಂತ್ರ ಕಥಾ
ವಿನ್ಯಾಸದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜರಿತ್ತೇ ಹೊಸತನವನ್ನು
ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಹರಿಹರನನ್ನು ಯುಗಪುರುಷನೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳು

మౌల్యవన్ను వ్యేయకించాగి బదుళువరు, సాహిత్యకావాగి బరెయువవరు, సామాజికవాగి కాయ్ఫగతిగోళిసువవరు ఏరిశి. కెన్నడదల్లి ఒసవణ్ణి మాత్ర ఈ మూరు అంతగళ సమస్యలు నేనేసిద్దానే. హరిహరమౌల్యవన్ను వ్యేయకించాగి బదుళి, సాహిత్యకావాగి బరెయువ ఎరదు అంతగళ సమస్యలు వెనిసుత్తానే. మౌల్యవన్ను సాహితీయాగి మాత్ర బరెయబల్ల పంప వ్యక్తియాగి బదుళువుదల్లి. సామాజికవాగి కాయ్ఫగతిగోళిసువుదల్లి హీగాగి మౌల్య విషయదల్లి హరిహర ఒసవణ్ణిగింత కెళగె, పంపనిగింత మేలే నిల్లుత్తానే. ఇంథ వ్యక్తిప్రద హరిహర సాహిత్యకావాగి మాడిద పరివర్తనగోళిగే వలవు ఆయామగాళిపే ఎందిద్దారే డా. ఎం ఎం కలబుగ్గి అవవరు.

ప్రాచీన కన్నడ సాహిత్య చిరిత్రగే రగళీయ కవి హరిహర హేస రూపవన్ను శోట్టివ. సాహిత్య పరంపరెయల్లి హరిహరన రగళిగలు విత్తప్పవాద రచనేగణాగివ. ప్రతిష్టితరు, రాజ మహారాజర చిత్రణాళి మహా కావ్య వెనిసుక్కిద్ద కాలభట్టదల్లి హరిహర ఏదుద్ద దిక్కిన చింతన మాది లోకిక అలోకిక మాగ్ఫగాళన్ను బిట్టుకొట్టు రగళిగల్లి పురాతనర నూతనర చిరిత్రగళన్ను జనమునకే హరిహర ముట్టిగిద్దనే .గడ్డ పడ్డ, కంద వెచన గడ్డ రగళగళ నిశ్చిత హోసతెనవన్ను జారిగొళిసిద. 10 మత్తు 11నే శతమానద సాహిత్య జ్యేన, వ్యేదిక కథ సాహిత్యవు కన్నడ సాహిత్యదల్లి సమ్మధవాగిత్త. రామాయణ, లుపచఫేగటు రచనగొండిద్దావు. ఆదరే హరిహర సాహిత్యదల్లి సంస్కృత-ప్రాకృత, వ్యేదిక -జ్యేన కావ్య పరంపరగళింద వీ

ମୋରବଂଦୁ ଦ୍ୱୀଳ ମୁଖିଯାଦ ସଂସ୍କୃତି ଜୀଵନ ଏଥାନ ମୁହଁ
ଚିଂଠନା କ୍ରମଗଳୀର୍ଦ୍ଦ ସାହିତ୍ୟପତ୍ର ରଚନେ ମାଦିଦ୍ଧାନେ । ହରିହର
ବରୁଷ ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରାଚୀ ଦଲୀ ବୈଷ୍ଣବରୁ ଅଦ୍ୱୀତ ଜ୍ୟେଷ୍ଠର ତମ୍ଭୁ ତମ୍ଭୁ
ସାହିତ୍ୟଦଲୀ ଶିଵନ ପରିକଳନୀଯମ୍ବୁ ଏରାପ ଗୋଳିଶିଦ୍ଧରୁ । ଏଷ୍ଟୁପିନ
ଅପତାରଦ ରାଜର ପ୍ରତିଷ୍ଠେ ବେଳେଦୁ କାଵ୍ୟଦଲୀ ଶିଵ ମୁହଁ ତିବବ୍ରତରୁ
ମୂଳଙ୍କ ତଳ୍ଳୁପ୍ରଦର୍ଦ୍ଦରୁ । ଆଦରେ ସାହିତ୍ୟଦଲୀ ଶିଵ ମୁହଁ ତିବବ୍ରତରୀଗେ
ସ୍ଥାପନୀୟ କଟକିଶୋଟି ଶିରିର ହରିହରନୀଗେ ସଲ୍ଲୁତରେ । ହରିହର
ତମ୍ଭୁଲୁନାଦିନ ୬୩ ପୁରାତନର ବଦୁକ ମୁଣ୍ଡିଯଗଳମ୍ବୁ କନ୍ଦିଗରିଗେ
ତନ୍ମୁ ରାଗଳିଗଳ ମୂଲକ ପରିଚଯିତିଦ୍ୱାନେ । ଜିମୁ କନ୍ଦିଦ ସାହିତ୍ୟକ୍ଷେ
ବିନ୍ଦୁ ମୋର ଅଧ୍ୟାମପତ୍ର କଟକିଶୋଟିଦ୍ୱାନେ । ହରିହର ତନ୍ମୁ
କାଵ୍ୟଦର୍ଦ୍ଦକୁ ଭକ୍ତି ମୁହଁ ନଂବିଦ ଦ୍ୱେଵଦ ଦ୍ୱେଵଦ ବଗ୍ର ବର୍ଯ୍ୟମୁତ୍ତା
ମୋରୁତାନେ । ହରିହରନ ଆରାଦ୍ୟ ଦ୍ୱେଵ ହଂପିଯ ଏରାପାକ୍ଷ । ତନ୍ମୁ
କାଵ୍ୟଦ ଭଳିଗେ ହାଗୁ ତନ୍ମୁ ମନ୍ତ୍ରିନୀଳଙ୍ଗୁ ଏରାପାକ୍ଷନ୍ତେ
ଅପରିଶିଳୋନିଦିଦ୍ଧରୁ । ଏମେହିଦେଇ ପଂପାପୁରଦ ଅରସ ଶ୍ରୀ
ଏରୋପାକ୍ଷ ଏବଂ ଧ୍ୟାନିସୁତ୍ତା ହୋରୁତାନେ । ଅନ୍ଦରେ ହଂପିଯ
ସାମ୍ରାଜ୍ୟକୁ ଏରାପାକ୍ଷନେ ଅରସନ୍ତରୁ ତାନ ଅବନ ପ୍ରତିନିଧି ଏଠିମୁହଁ
ହେଳିକୋନିଦିଦ୍ଧାନେ । ଏଇଯନଗର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ସାପନୀଯାଗୁପ
ନୋର ପଞ୍ଚଗଳ ପ୍ରାଚୀ ପ୍ରାଚୀ ଦଲୀ ହରିହର ହଂପିଯଲୀଦ୍ୟ ହଂପିଯମ୍ବୁ
କନ୍ଦିଦ ସାହିତ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିଯ କେଂଦ୍ରପାଗିରିଶିଦ୍ଧ ଏନ୍ମୁପୁରୁ ହେମ୍ବୀଯ
କେଂନ୍ମି

ಸಂಗತ.

ಹರಿಹರನ ರಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಥಾನವಾದದ್ದು ಗುಪ್ತ ಭಕ್ತಿ, ಏರಬಹ್ತಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕರ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳಿವ ಉಪಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮೂಲದ ಭಕ್ತಿ ಹಿಂಣಿ ಎಲ್ಲವೂ ಶಿವನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನನ್ನು ಹುಟಕಿ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಭಕ್ತನೆನಿಸಿ, ಉಳಿದವರು ಭುವಿಗಳು

ಹಂಸಿಯ ಮಹಾಕವಿ ಹರಿಹರ

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ನನ್ನ ರಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಜೇವ ಇಲ್ಲವೇ ಒಬ್ಬ ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದವನಲ್ಲ ಅಥವಾ ಒಬ್ಬ ವೈಕೀಯನ್ನು ಕುರಿತು ಸಹ ಬರೆದದ್ದು ಅಲ್ಲ ಪುರುಷ ಸೀ ರಾಜ ಪ್ರಜೆ ಸ್ವರ್ವ ಅಸ್ತುತ್ಯ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ವಿರಕೆ ಅನುರಕ್ತ ಹೀಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ವಾಂಶ ವೈಕಿಂಗ್ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ದೈವಿಕ ಜೇವನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಪುರಾತನರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಣ ಶಾದ್ರು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕದ ಸೀರ್ಯಾಯ ಕವಿಗಳು ಅನುಭವಿಗಳು ಸಂಗೀತಗಾರರು ಗಮನಿಕಿಗಳು ಸ್ವಾಂಗಿಗಳು ಸಂಸಾರಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಜೇವನ ರಗಳಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹರಿಹರನ ಕೃತಿಗಳ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡು ಬಂದಿದೆ ಅದಂದರೆ ಹರಿಹರ ಒಟ್ಟು 113 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶಿವಭಕ್ತರ

ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹರಿಹರನ ಕೃತಿಗಳ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡು ಬಂದಿದೆ ಅದಂದರೆ ಹರಿಹರ ಒಟ್ಟು 113 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶಿವಭಕ್ತರ

ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹರಿಹರನ ಕೃತಿಗಳ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡು ಬಂದಿದೆ ಅದಂದರೆ ಹರಿಹರ ಒಟ್ಟು 113 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶಿವಭಕ್ತರ

ಹರಿಹರನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅನೇಕ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆದಿದೆ ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿವೆ ಆದರೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹರಿಹರನ ಕೃತಿಗಳ ಅಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮೂಡು ಬಂದಿದೆ ಅದಂದರೆ ಹರಿಹರ ಒಟ್ಟು 113 ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಶಿವಭಕ್ತರ

Journal of Clinical Anesthesia 1999; 13: 103-106.

ಹಂಡಿ ಬಳರ್ಮಾಡು

ಒಟ್ಟು ರಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ವೈಕಿ ಕಾಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ರಗಳಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕೀರ್ಣರಗಳಿಂದು 26 ರಗಳಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ದೈವತ್ಯದ ಅರಾಧನೆ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತದ್ದಾಗಿವೆ ಅವಗಳಿಂದರೆ ಪಂಪ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಗಳೇ, ಹಂಪಿ ಅರಸನ ರಗಳೇ, ಪುಗ್ಗರಗಳೇ, ವಿಭಳುತಿಯ ರಗಳೇ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಯ ರಗಳೇ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ರಗಳೇ, ನಮಃ ಶಿವಾಯ ರಗಳೇ, ಲಿಂಗಾಚನ ರಗಳೇ, ಜಯ ರಗಳಿಗೆ ಗುಣ ಸ್ಹೋತ್ರಗಳೇ, ಮಹಿಮಾರಗಳೇ ಸಂಸಾರ ವ್ಯಾಮೋಹ ನಿರಸನ ರಗಳೇ .

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪುರಾತನ ರಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಶರಣರ ರಗಳಿಗಳಲ್ಲಿ 22 ರಗಳಿಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡಯ್ಯನ ರಗಳೆ ಶಂಕರ ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ರಗಳೆ ರೇವಣಸಿದ್ದೇಶ್ವರ ನಗರ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರ ರಗಳೆ, ಅದಯ್ಯನ ರಗಳೆ ನಿಂಬೆಯಕ್ಕು ರಗಳೆ ಮಹಾದೇವಿಕೆ ಮೇದಲಾದವು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ರಗಳೆ ಕುರಿತು ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಹರಿಹರನನ್ನು ರಗಳೆ ಕವಿ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಗಿರಿಜಾ ಕಲಾರ್ಥವನ್ನು ಚಂಪೂ ತೈಲಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಹಂಪಿಯ ನಿವಾಸಿ, ಹರಿಹರ

ଏଇଯନଗର ଶାମ୍ରାଜ୍ୟ ଶାହପନ୍ଦିଗିଂତ ସୁମାରୁ ନୋଠ ପଣ୍ଡଗଳ୍
ହିଂଦେ ହରିହର ହଂପେଯିଲ୍ଲ ଜାଧ୍ୟ ଘନୁ ଜାଧ୍ୟ ମୂଳତଃ
ହଂପିଯିବନୁ ଅଧିଷ୍ଠାତା ହୋରଗେଯିଠିଂ ବିଂଦୁ ହଂପିଯିଲ୍ଲ
ନେଲୀଶିଦନୁ ଏବଂ ବିଗ୍ରହ ବିଦ୍ୟାଶରଲ୍ଲ ଅନେକ ଅଧ୍ୟୟନ ଚେତିକାଗଲୁ
ନେଜେଦିବେ. ହଂପିଯ ହରିହରନେଂଦୁ ଗୁରୁତିଶୁତ୍ରିରୁଧରିଂଦ ଜାଧ୍ୟ
ହଂପିଯିବ ଏମ୍ବୁପୁଦରଲ୍ଲ ଯାପୁଦେଁ ସଂଦେହଗଲ୍ଲ ହାଗୁ
ହରିହରନମ୍ବୁ ରାହିସିଦ୍ଧୁ ହଂପିଯେଆଗିଦେ. ହୀଏଗି ହରିହର
ମୂଳତଃ ହଂପିନିବାସିଯାଗିଦ୍ଧ .ହୋଇଥାର ହଜବିଜନଲ୍ଲ
କରଣିକନାଗି କାଯିନିଵିଷାହିସି ମୁତ୍ତେ ମୁରଳୀ ତେଣୁ ହଂପିଗେ
ବିଂଦୁପନେଂଦୁ ହେଳିଲାଗୁତ୍ତେଦେ.

ఏరూపాక్స్ నన్ను వచన కాయదింద బజిస్టుతిద్దరింద ఈతన
వంపియల్ల జనిసి ఇల్లియే బేందు వృత్తి సంబంధమాగి బేరే కడ
హోగిరలబముదు, 12 వఫ్ఫగళ నంతర మతే ఈత బందిరబముదు
ఎన్నులాగిదే. హరిహరను బేంలారినింద హోరటు హంటిగె బరువాగా
దారి లుద్దుక్కు పవాడగళన్ను మాడిద్దానే ఎన్నులాగిదే
ద్వారసముద్రింద బందు విరుపాక్సీగే పశ్చిమ దిక్కిన గడి
ద్వేషమాగిద్ద సోమవాఢ దేవాలయదల్లి రాత్రి తంగుత్తాపే
మరుదిన వంపియ జనరు బందు పల్లక్కియల్లి హరిహరనన్ను
కొరిసి కొండు హోరచుతారే. పంప తీథిద వంపేయ తుంగభద్ర
తీరద మూలక వంపిగి ప్రవేశ పడేదు మాతంగ బెట్ట చక్కిథిథిద
మూలక రథభేది హగొ విరూపాక్స్ న సన్నిధిగే కరెంతుతారే
విరుపాక్స్ దేవాలయద నాగనాఢ దేవాలయద ఆవరణదల్లి
కనకగిరి గోపురద మూలక హోళిగే హోగువ హాదియల్లై
హరిహరనిగి వాస్తవ్య ద వ్యవస్థేయన్ను మాడలాగితెందు. హగొ
ఎదురు బసవ మంచిద హోళిగే హోగువ హాదియ ఇందినబాణ
తోటద స్థలదల్లి హరిహరన హందోటి ఇద్దిత్తు ఎందు ఖ్యాతి
సంతోషకరాగిద్ద డా.ఎం.జిదానందమూర్తి యివరు
గురుతిసిద్దారే.

ಹರಿಹರನಿಗೆ ಹಂಪಿಯ ವಿರುಪಾಕ್ಷನೇ ಆರಾಧ್ಯದ ದೈವ ಹೀಗಾಗಿ ದಿನವೂ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೂದೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷ ನನ್ನ ಸನೆಯುತ್ತಾ ಹೋಗಳುತ್ತೇ ಅತನಿಗೆ ನೀನು ಈಗ ಹೂವು ಕೊಡು ಎಂದು, ಸಂಪಿಗೆ ಮರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಂಪಿಗೆಯೇ ವಿರುಪಾಕ್ಷನ ಸಿರುಮುಡಿಗೆ ಇಂದು ನೀನೀಗ ಹೋಸ ಹೂಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಎಂದು ಬೇಡುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳಿದ ಹೂಗಳಾದ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಜಾಜಿ ಕೇದಿಗೆ ತಾರೆಗೆ ಬಿಳಿಯ ಕಸ್ತುರಿ ಹೂನ್ನೆಯ ಹೂವು ಮುರುಗ ದವನ ಕಮಲ ಸ್ವೇಧಿಲೆ ಬಾಳಿಚೋತ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಕದಳಿದಳ ಕಮಲ ಪತ್ರ ಹೊಂಬಾಟ ದುಂಡು ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಹೂಗಳನ್ನು ಹರಿಹರ ಸಂಗೃಹಿಸಿ ವಿರುಪಾಕ್ಷನನ್ನು ನಿತ್ಯ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಇದನ್ನು ಅವನ ಪುತ್ತಣ ದೇಸೆಂಬುತ್ತಿ ನಾನ್ ದೇಸೆಂಬುತ್ತಿ

ମୁହାକିମିଶ୍ର ଏଇଶ ଯଷ୍ଟି ମୁହାକିମିଶ୍ର ଅତି ଏଇଶ କେ ଅତି ଏଇଶର ଶ୍ରୀଣିଂଗ୍ ସେରିଦିନାଗିଦ୍ଵାନେ ହଙ୍ପିଯ ହରିହର ଦେବର ରମ୍ଭାଦି ଏମର୍ଫିକ୍‌ରେଖିଂ ସହଜପାଗିମୀଁ ହରିହର ଜିତ୍ତିଦିନ ଧାମିରକ ଭୁକ୍ତି ତୀପ୍ରବାଗି ମୁନସେଳୀଯିତୁ. ଆଦରେ ଅବନ ବରପଣିଗେଯ ଜନ୍ମୋଦୁ ମୁଖିବାଦ ସମାଜ ଧାମିରକ ଭୁକ୍ତିଯମ୍ବୁ ଅବରୁ ଗମନିଶଲେ ଛଲ୍ଲ ମୁମ୍ବିଦେ ବିନଦ ନୟ ବିନଦାଯ ଏମର୍ଫିକ୍‌ରେଖି ବେଚନ ସାହିତ୍ୟକ୍ଷେତ୍ର ଲଲପୁ ତୋରିଦ କାରଣ ଜିପରିଂଦଲା ହରିହର ପଂଚତନାଦ କେ କିମ୍ବା ଏରେଶ୍ଵର ସହ ଶୈବନେଂବ ହଣେପଟ୍ଟି ହଜ୍ଜ ଅବନମ୍ବୁ ସଂଶୟଦିନଦିଲେ ନୋଦିଦରୁ ହୀଙ୍କ ଏମର୍ଫିକ୍‌ର ସମାଜ

ఏర్పేవ సమాజగళింద వంచితనాగిరువ ఈ కవిగే ఇన్ను
 మేలాదరూ న్యాయ సిగబేకాగిదే ఎందిద్దారే. దా.ఎం.ఎం
 కలబుగ్గియవరు.
 ఎనగే కులపుం నీనే
 ఎనగే భలపుం నీనే
 ఎనగే బలహం నీనే
 ఎనగే పులుహం నీనే
 ఎనగే గవాం నీనే
 ఎనగే సవాం నీనే
 ఎనగే ఘాతియు నీనే
 ఎనగే పితనంనీనే
 నిన్ననశిసలిత్తు
 జెనభుక్కియ నిప్పు

